

JURAJ JURAJEVIČ:

Dovški Bržot pripoveduje.

3. GORIŠKI GROF.

II.

išji peklenšček je zavpil: »Oj, godec, godi, godi, pojdem plesat z dušo.« In godec je zagodel in godel, godel do noči, do jutranje zore. Višji peklenšček je zaplesal in divje plesal z dušo do trde noči in še in še pa je še ni izpustil. Ves onemogel je klical grof: »O, usmili se me, Bog! Kako bom duša plesala, ko me v noge tako močno žge! Kako bom duša plesala, ko sem že vsa upehana! O, usmili se me, usmili, ljubi Bog!« Peklenščki so renčali: »Če boš, duša, Boga klicala, boš še globlje v ogenj padala. Tu ne boš trpela eno uro ali dve, tu boš trpela vekomaj!« Nesrečni grof je klical in vpil: »Smili se tisočkrat Bogu, da sem pahnjen v ta nesrečni kraj! Ko bi mi bilo dano priti na oni svet, bi služil Bogu zvesto, da se še povedati ne da, kako zvesto!« Višji hudobec je po teh besedah zaplesal z dušo v najgloblji ogenj in tam plesal, plesal do onemoglosti; potem jo je zgrabil drugi, tretji... usmili se Bogu!...

Godec je godel, godel. Zdaj je vedel, kje biva, komu služi. Začutil je, kako mu vstajajo lasje, kako se mu grbanči koža in kako mu noge klecajo. Barvo je kar izpreminjal; zdaj je bil blede ko zid pa zopet rdeč ko kri, zdaj višnjev ko zadušljenec pa zopet zelen ko trava. Roke so se mu tresle, da so strune pokale, da so gosli cvilile. Po ušesih so mu brneli obupni klici nesrečnega goriškega grofa: »Ojej, ojej, ojoj! Kaj se godi zdaj z menoj?«

Od strahu in groze je že lezel godec skupaj. Kar se odpro vrata in k mizi stopi tisti imenitni gospod, ki je godca vzel v službo ter dregne strahopetca pod rebra, rekoč: »Šema, prav treba ti je trepetati. Ko bi ti ne pokazal vsaj sence peklenških muk, nemara bi se še ne hotel yrniti na oni svet, kjer te že težko pričakujejo žena in otroci. Poslušaj! Z današnjim dnem si svoje leto doslužil, tukaj imaš vrečo denarjev, samih svetlih cekinov, kakor sva bila dogovorjena, vedi, da tudi pri nas držimo besedo! Brez skrbi rabi denar, kakor se ti zdi prav, saj si ga pošteno zaslužil. Zdaj pa pij še enkrat in založi purana, ki ga imaš pred seboj na mizi, potlej pa pojdi!«

Godec se je nekoliko pomiril po teh besedah, pil še enkrat, jedi pa ni več pokusil, ni mu dišalo več. Lepo se je zahvalil imenitnemu gospodu za dobro postrežbo in veliko plačilo, zgrabil za vrečo s cekini in hotel oditi, toda oni imenitni gospod mu reče tedaj: »Kdaj boš ti doma, ako boš sam hodil? Primi se me za frak, da se dvigneva v zrak.«

Godec je storil tako. Naredila se je siva meglica, niti za ped ni videl predse, frk! je reklo pa je stal s težko vrečo cekinov na plečih v domačem kraju sam — imenitnega gospoda ni bilo nikjer več. Oddahnil se je globoko, odložil vrečo, pogledal vanjo, res, pravi, pristni cekini kova kralja Matjaža so se mu zasvetili. Zavihtel je zopet veliko bogastvo na hrbet in naglo stopal proti domači hiši.

Zdaj zagleda velikanski izprevod, ki se je pomikal po veliki cesti proti pokopališču. Vse črno je bilo ljudstva, ki je na glas molilo rožni venec za mrtveca, duhovnih gospodov je bilo krdelo, šest vrancev je vozilo imenitnega pokojnega dostojanstvenika. Samega starega goriškega grofa so peljali k večnemu počitku. Ko godec to zve, zavpije na ves glas: »Pustite ga, pustite, ta je že v peklu!«

Brž skoči eden pogrebcev k njemu ter ga z bukvami po glavi udari, rekoč: »Kdo te je najel, da tako vpiješ?« Godec odvrne: »Ta je že v peklu, kaj ga pa...« Brž mu seže v besedo tisti, ki ga je z bukvami po glavi udaril in reče: »Mi vemo, kaj je tukaj, in po tem delamo; kako je tam, pa nihče ne ve, kakor sam ljubi Bog. Zato pa molči!«

»Jaz lahko govorim, ko sem sam videl, kako je peklenšček privedel starega goriškega grofa v pekel!«

»Kaj boš ti, sirota, videl? Pa ko bi to tudi res bilo, se ne sme govoriti; zakaj še svetna gosposka bi obsodila raznašalca takih vesti v dolgoletno ječo, kaj šele Bog, ki si je sodbo zase pridržal!«

»I bom pa molčal,« je rekel nato godec in odšel, kolikor je mogel naglo, domov k družini, ki ga je sprejela z odprtimi rokami. Otroci so se od veselja na glavo prekucevali, ko so ga zagledali, žena je na glas jokala. Ko pa je še pokazal velikansko bogastvo, ni bilo veselju ne konca ne kraja.

Poslej je živela godčeva družina v miru in zadovoljstvu, vsakda njega kruha ji pač ni primanjkovalo, saj je imela pri hiši vrečo cekinov kova samega kralja Matjaža, ki še vedno veliko zaležejo.

Da mi biti je drevo . . .

(Iz 1. št. »Zvončka« l. 1900.)

Da mi biti je drevo,
bil spomladi rad bi breza —
drugo drevje še goló,
nanjo sveti Jurij pleza.

Da mi biti je drevo,
bil poleti rad bi lipa —
v njeni sencí je hladnó,
cvet na potnika se vsipa.

Da mi biti je drevo,
bil pozimi rad bi smreka —
drugo drevje je goló,
topla greje njo obleka.

Oton Župančič.

Nesvobodnim bratom.

»Kaj šumíte, vi razbičani valovi,
in se peníte kot v boli nepoznani,
butajoč ob stene nepremične,
ki za večno v mejo so vam dane?«

Odgovarjajo valovi v tožnem glasu
kot menihi mračni v žalnem zboru:

»Stekle smo iz daljnih se pokrajín
vode rek, potokov in studenčkov
in prinesle smo od tam pozdrave
bratskim prebivalcem te dežele,
kjer zdaj vodi pot nas skalovita.
Zmaj sovražni vlada v tej deželi,
ki odvzel je narodu svobodo,
da ne more in ne sme pozdravov
svojih bratov svobodno sprejeti.« —

Borisov.